

2021-05-21

Till
Utbildningsdepartementet
SOU 2020:67

(Dnr U2020/06020)

Idéburna skolors riksförbunds remissvar på betänkandet Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67)

Idéburna skolors riksförbund (ISR) organiserar icke vinstutdelande fristående skolor och arbetar för att stärka möjligheterna för olika idéburna pedagogiska alternativ att bedriva förskola/skola inom det svenska utbildningsväsendet. ISR verkar för att försvara friskolereformens mångfaldssyfte och för en deltagande målstyrning där skolorna själva kan styra över hur verksamheten ska organiseras för att nå de nationella målen. På så vis främjas en reell pedagogisk mångfald, vilket är en förutsättning för en verklig valfrihet för elever och föräldrar.

Med idéburna skolor avses den definition som tagits fram av utredningen Idéburna aktörer i välfärden, SOU 2019:56

Sammanfattning

Utredningens uppdrag enligt direktiven är att:

- Föreslå åtgärder som kan öka deltagandet i förskolan för flickor och pojkar i åldern 3–5 år, särskilt när det gäller nyanlända barn, barn med annat modersmål än svenska och barn i socioekonomiskt utsatta grupper,
- Undersöka hur nyanländas barn, enligt lämplig definition, ska ha rätt till en obligatorisk språkförskola från 3 års ålder med minst 15 timmar i veckan inom ramen för den vanliga förskolan,
- Föreslå åtgärder för att se till att personalen i förskolan har adekvat kompetens för uppdraget med språkutveckling, och lämna nödvändiga författningsförslag.

ISR ställer sig positiv till flertalet av förslagen och vi väljer här att svara utifrån ett perspektiv som både gynnar barn till nyanlända samt barn i socioekonomiskt utsatt områden. Samtidigt vill ISR värna förskolepedagogikens innehåll för dessa åldersgrupper.

ISR tillstyrker följande

Att: Kommunerna ska bedriva en uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskolan

Att: Fördjupade kunskaper om barns andraspråkutveckling ingår i examensmålen.

Att: En enhetlig utbildning för barnskötare införs

Att: Karriärsteg för förskollärare vid vissa förskolor införs

Att: Riktade insatser för att höja kvalitén på förskolor i utsatta områden genomförs

ISR avstyrker följande

Att: Kommuner ska vara skyldiga till direktinskrivning av barn, som har ett behov av att få en bättre språkutveckling i svenska, från och med 3 års ålder

ISR vill även särskilt framhålla

Att: utifrån förslagen i denna utredning, framhålla vikten av att förskolan får fortsätta att vara just förskola

ISR:s synpunkter på utredningens förslag

Kapitel 7. Uppsökande verksamhet för ökat deltagande i förskolan

7.4 Kommuner ska bedriva en uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskolan.

ISR tillstyrker förslaget att kommunen fortsätter sin uppsökande verksamhet, i syfte att nå fler nyanlända föräldrar samt barn i socioekonomiskt utsatt områden. Vi skulle också här vilja nämna betydelsen som öppna förskolan kan ha för de yngre barnen. Det är då viktigt att det finns utbildade förskollärare som ansvarar för verksamheten. Det kan bidra till att vårdnadshavare själva förbättrar sina språkkunskaper samt öka förståelsen hos dem vad det kan betyda för barn att gå i förskolan. Det kan eventuellt då också fungera som en integrationsfrämjande verksamhet.

Kapitel 8. Direktinskrivning i förskolan

8.5.1 Kommuner ska vara skyldiga till direktinskrivning

Utredningen föreslår att kommuner ska vara skyldiga att utan föregående ansökan direktinskriva barn som har ett behov av att få en bättre språkutveckling i svenska i allmän förskola från och med 3 års ålder. Direktinskrivning innebär att barnet erbjuds en plats i en viss förskola.

ISR avstyrker förslaget om direktinskrivning av barn från 3 års ålder. Vi menar att detta kommer innebära en ökad byråkrati och belastning för kommunerna, samt att det gör det

omöjligt att beräkna antal förskoleplatser som behövs, då föräldrarna ändå kan välja att avstå sin plats.

Kommuner, i samverkan med fristående förskolor, ska dock vara skyldiga att erbjuda alla barn förskoleplats.

8.5.7 Det bör vara möjligt att välja annan förskola än den erbjudna

ISR avstyrker utredningens förslag om direktinskrivning och menar att föräldrar alltid ska ha rätt att välja annan förskola än den erbjudna liksom annan pedagogisk verksamhet såsom pedagogisk omsorg.

Kapitel 9. Obligatorisk förskola från 5 års ålder

9.3 Förskolan ska bli obligatorisk från 5 års ålder

Utredningens förslag: *Förskolan ska vara obligatorisk för alla 5 åringar. Skolplikten ska inträda ett år tidigare än i idag, dvs höstterminen det kalenderår då barnet fyller 5 år. Skolplikten i Sverige förlängs således med ett år.*

Skolplikten inträder idag det år barnet fyller 6 år. Utredningen vill att skolplikten ska inträda ett år tidigare-

ISR vill, utifrån förslagen i denna utredning, framhålla vikten av att förskolan får fortsätta att vara just förskola. Femåringarna får inte bli en ny förskoleklassgrupp, oavsett om verksamheten blir obligatorisk eller ej. ISR vill inte ha en ytterligare nedflyttning av skolstart och ett obligatorium får inte motiveras med nya lärandemål. Inom förskolan bör dagen utgöra en sammanhängande helhet som inte delas in i en obligatorisk del och en övrig del. Det är angeläget att förslaget om obligatorisk förskola inte ska bereda väg för ytterligare "skolifiering" i de låga åldrar som det här gäller.

Kapitel 10. Förslag för fler förskollärare och barnskötare

10.8.5 En enhetlig utbildning till barnskötare.

Utredningens förslag: *Det ska införas ett enhetligt innehåll för utbildning till barnskötare som ska gälla inom såväl gymnasieskolans barn- och fritidsprogram som motsvarande utbildningar inom kommunal vuxenutbildning.*

ISR tillstyrker utredningens förslag om enhetlig utbildning för barnskötare

10.8.3 Det ska införas karriärsteg för förskollärare vid vissa förskolor

ISR välkomnar att karriärsteg nu även ges möjlighet i förskolan. Vi vänder oss dock mot det stelbenta systemet med tilldelning av bidrag, och anser att huvudmännen själva ska få fördela detta bidrag mellan medarbetare inom enheten. ISR välkomnar också förslaget att Läslyftet för förskolan ska förlängas särskilt för förskolor med särskilt svåra förutsättningar.

10.7 Exempel på insatser som kan stärka kvaliteten i förskolor med svåra förutsättningar

ISR tillstyrker utredningens förslag om riktade insatser för att höja kvalitén på förskolor i utsatta områden och, som ett komplement till kravet på utökad kunskap i andraspråksutveckling, verka för minskade barngrupper och krav på svenskspråkig personal i förskolorna.

Kapitel 11. Kartläggning och förslag om kompetensutveckling

11.5.1 Förskollärare behöver bättre kompetens om barns andraspråksutveckling

Utredningens bedömning: *Examensbeskrivningen för förskolläraryxamen bör ändras så att det i examensmålen anges att studenten ska visa fördjupad kunskap även om barns andraspråks-utveckling.*

ISR tillstyrker utredningens förslag och menar att det är bra med fler och alternativa ingångar till förskolläraryrket i syftet att förebygga bristen på kompetenta och välutbildade förskollärare. Med tanke på andelen barn till nyanlända som går i förskolan anser vi det relevant att fördjupade kunskaper om barns andraspråksutveckling ingår i examensmålen.

Avslutande synpunkter

Denna utredning har en stark koppling till utredningen om 10-årig grundskola som kom mitt under remisstiden för den här aktuella utredningen.

Dessa utredningar hakar i varandra på ett sätt som gör att det känns förvånande att de inte samordnats i en gemensam samlad och mer djuplodande analys av barns tidiga utveckling och lärande.

En förutsättning för en långsiktigt stabil skolpolitik är att förslag inte hastas igenom utifrån för stunden gällande politiska majoriteter utan får tid att bearbetas så att de blir ordentligt genomlysta och brett förankrade. Istället är analysen i denna utredning grund, och mer riktad mot kvantitativa mått kring invandring, kvinnors förvärvsarbete m.m. men mycket svagt kring barns utveckling och hur man skapar förutsättningar goda lärandemiljöer.

Enligt utredningen är idag 95 % av alla femåringar inskrivna i förskolan. 3,5 % av femåringarna är inte inskrivna i någon pedagogisk verksamhet.

Utredningens uppdrag, att analysera varför föräldrar väljer att inte ha sina barn i förskolan, pekar mot att det finns många olika skäl och inte bara en fråga om utländska bakgrund, förvärvsarbete eller socioekonomisk miljö.

Då motivet för utredningen är att förbättra språkutvecklingen i svenska för barn med ett annat modersmål bör det vara lika viktigt att nå de yngsta barnen med språkträning som femåringarna. I utredningen beskrivs kommuner som inte ser problem med att nyanlända tackar nej till förskoleplats. I en del andra kommuner finns dock ett sådant medvetande vilket motiverar det uppsökande arbete som utredningen föreslår. Hembesöksprogram

beskrivs som framgångsrika både i Sverige och andra länder bl.a. med lotsar som talar samma språk som föräldrarna. Det är även en metod som bygger upp tilliten till samhällets olika institutioner och som kan medverka till att barn senare har längre vistelsetider i förskolan.

Dock verkar ett obligatorium för alla femåringar ha varit ett förstahandsalternativ för utredningen.

Skolans form, med terminsindelning, obligatoriska skoldagar m.m. som föreslås, leder dock till farhågor om att det även innehållsmässigt är skolans modell som i viss mån eftersträvas. Den sammanhållna helheten under dagen med ett pedagogiskt synsätt som omfattar ett lärande i dagens olika verksamheter och miljöer är något ISR värnar om.

Barns språkutveckling är av största betydelse för elevers möjlighet att utvecklas och lära i skolan. Här finns också viktiga aspekter kopplade till likvärdighet. Vi ser positivt på att man lyfter dessa angelägna frågor. Men vi önskar också att avslutningsvis påminna om att arbete med barns språkutveckling kan göras inom förskolan utan att förskolan börjar arbeta med former som är del av skolan.

Det gäller att utveckla och förbättra förskollärares och barnskötarens kompetens i barns språkutveckling och hur man kan arbeta språkutvecklande inom förskolepedagogiken.

För Idéburna skolors riksförbund

Håkan Wiclander

Ordförande

Idéburna skolors riksförbund

Epost: info@ideburenskola.se

Hemsida: www.ideburenskola.se